RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4729440

Onderwerp: Begroting 2026

Kernboodschap

In Arnhem laten we zien dat het anders kan. We zijn sociaal, gastvrij en we kiezen voor verbinding. We doen dat binnen een financieel steeds ingewikkelder speelveld. Het Rijk heeft met (voornamelijk) incidentele middelen het financieel meerjarenbeeld van gemeenten weliswaar wat meer lucht gegeven, maar gemeenten en ook Arnhem ondervinden dat het een uitdaging blijft om (structurele) knelpunten te dekken dan wel ruimte te vinden voor nieuwe ambities. De Begroting 2026 laat desondanks een structureel sluitend beeld zien. In deze begroting is een start van de transformatie van het sociaal domein mogelijk gemaakt en is nieuwe ruimte vrijgemaakt voor de volgende fase in de ontwikkeling van Spoorzone Arnhem Oost. Daarnaast zijn op andere beleidsterreinen ambities en knelpunten van dekking voorzien, voornamelijk ingegeven door de besluitvorming bij de Perspectiefnota 2026-2029. Naast dat de begroting structureel sluit, voldoet ook de weerstandsfactor aan het uitgangspunt dat in de financiële verordening is beschreven.

Voorstel

1. De Begroting 2026 vast te stellen.
2. In de Perspectiefnota 2026-2029 is voorgesteld om jaarlijks, bij een positief gemeentelijk jaarresultaat, 50% van de niet begrote maar wel gerealiseerde jaarwinst (na mutaties reserves) toe te voegen aan de BR Stadsontwikkelfonds, met een maximum van 6 miljoen per jaar. Dit alleen te doen indien de weerstandsfactor gedurende de looptijd van de meerjarenbegroting niet onder de 1,0 ligt en door deze winstneming niet daalt ten opzichte van de laatst vastgestelde Begroting.
3. Een nieuwe bestemmingsreserve Kunstwerken in te stellen voor het realiseren van kunstwerken in de openbare ruimte.
4. De looptijd van de bestemmingsreserve Klimaatadaptatie te verlengen tot minimaal 2027.
5. De bestemmingsreserve Bedrijfsvoering op te heffen.
6. Kennis te nemen van de bij de Begroting behorende bijlage geheime risico’s Begroting 2026 met risico’s die niet openbaar gepresenteerd worden.

Inleiding

Met dit raadsvoorstel ontvangt u de Begroting 2026. Dit is de laatste begroting in deze raadsperiode. De basis voor deze begroting is gelegd met de Perspectiefnota 2026-2029. De Perspectiefnota is in zijn geheel met de daarin gemaakte keuzes en vastgestelde moties en amendementen verwerkt. Ook beleidsmatige en financiële ontwikkelingen die zich na het opstellen van de Perspectiefnota hebben

voorgedaan, zijn in deze begroting verwerkt. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet voor 15 november 2025 een door de raad vastgestelde, sluitende Begroting 2026 worden aangeleverd bij de toezichthouder op de gemeentefinanciën, de provincie Gelderland.

Daarnaast wordt in deze begroting geld vrijgemaakt voor de uitvoering en/of opvolging gegeven aan de volgende moties, welke daarmee afgedaan kunnen worden:

- 21M56 Kappen en dunnen bomen in begroting (zie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen)
- 25M87 Middelen voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen
- 25M89 Duurzame alternatieven voor reisbewegingen
- 25M90 Voortzetten beleid energietransitie
- 25M91 Continuering Arnhemse Aanpak Energie Armoede
- 25M92 Eerlijker heffen (met concrete vertaling in de verordening afvalstoffenheffing)
- 25M93 Aanpak PrEP
- 25M94 Erfgoed beleefbaar bij vernieuwing van de stad
- 25M95 Focus op snelle toevoeging van nieuwe woningen
- 25M97 Ook in de toekomst een sterke economie in Arnhem
- 25M98 Stadsontwikkelfonds binnen vastgestelde kaders
- 25M102 Meedoen vanaf dag 1
- 25M104 Compensatie gestegen lasten cultuursector
- 25M106 Maak parallel plannen de standaard voor de woningbouw
- 25M107 Horecastewards
- 25M112g Arnhem op de kaart
- 25M113 In gang zetten van de transformatie van het sociaal domein
- 25M115 Buurtconciërges
- 25M119 Herstel vitrines voor Arnhemse kunst op het Willemsplein
- 25M120 Ouderenbeleid uitvoeren
- 25M121 Gelijktrekken Gelrepas 67+
- 25M122 Verhuiscoach
- 25M123 Sportpark Schuytgraaf
- 25M124 Diervriendelijke beheersing rattenpopulatie
- 25M130 Leg woekerprijzen voor dierenzorg aan banden
- 25M131 Extra capaciteit om laaggeletterdheid onder kinderen te voorkomen
- 25M132 Extra capaciteit zorgfraude opsporen
- 25M136 Detailhandelsbeleid
- 25M138 Maak Arnhem structureel digitaal weerbaar
- 25M142 Duurzaam investeren in duurzaam groenonderhoud
- 25M144 Informatieveiligheid en privacy
- 25M145 Behoud gratis bibliotheekpas voor jongeren
- 25M156 Meer aandacht voor financiële weerbaarheid
- 25M157 Ambitie stedelijke ontwikkeling doorzetten
- 25M158 Taalrijk opgroeien
- 25M160g Behoud Buurthuizen in Arnhem

In het licht van de transformatie sociaal domein, en in lijn met motie 25M99, ontvangt de raad voor de raadsbehandeling een eerste overzicht waarin ten minste 15 effectieve maatregelen in het sociaal domein zijn opgenomen. Conform de aangenomen motie ‘Capaciteit in beeld voor realistische ambities’ (25M108) wordt inzichtelijk gemaakt welke capaciteit per programma nodig is om de ambities te realiseren en welke keuzes en prioritering daarin eventueel gemaakt moeten worden. Dit inzicht wordt voor de behandeling van de Begroting 2026 met de raad gedeeld.
Toezegging 1720 ‘Opbouwwerk en wijknetwerken een basis voor transformatie van het sociaal domein’ kan met deze Begroting als afgedaan worden beschouwd.

Uitvoeringsagenda Schoner Arnhem
We attenderen de raad erop dat de maatregelen zoals opgenomen in de Uitvoeringsagenda Schoner Arnhem volledig zijn verwerkt in deze Begroting 2026. De besluitvorming van de Uitvoeringsagenda is op het moment van aanbieden van de Begroting aan de raad nog niet afgerond. Het college ziet geen aanleiding om de Begroting op voorhand aan te passen. Indien besluitvorming over de Uitvoeringsagenda leidt tot aanpassingen in de Begroting en bijstelling van de tarieven van de afvalstoffenheffing, dan wordt op een later moment bekeken hoe en wanneer dit het best passend is.

Doorontwikkeling cyclusdocumenten
Samen met de raadswerkgroep Doorontwikkeling Begroten & Verantwoorden is in een aantal sessies gesproken over verbeteringen in de documenten voor de planning en control cyclus. In de Begroting 2025 is reeds een viertal programma’s doorontwikkeld: Veiligheid, Cultuur, Participatie en armoedebestrijding en Klimaat en energie. In deze Begroting 2026 is dit voor alle overige programma’s ook gedaan. De verbeteringen hierbij zijn:

- Per programma een voorblad (infographic) met het programma in één oogopslag.
- De ambities, doelen en inspanningen in één overzichtelijk schema opgenomen.
- Een uniforme beschrijving van doelen in ER-vorm (bijvoorbeeld groter, minder, etcetera) en inspanningen in werkwoordsvorm: we zorgen voor, we ontwikkelen, enzovoort.
- Een betere koppeling van budgetten aan doelen.
- Een visuele weergave van de belangrijkste indicatoren met de ontwikkeling in de tijd.

Het beoogde resultaat van deze pilot is een programma dat aan verschillende behoeften voldoet (een snel overzicht, maar ook korte teksten en financieel inzicht), meer visueel is vormgegeven en beter meetbare doelen en inspanningen laat zien. We zien dat bij veel programma’s hiermee zeker een flinke slag is gemaakt, maar er ook nog ruimte voor verdere verbetering is. In de volgende Begrotingen blijven we hieraan werken. In Turap-2 2026 en de jaarstukken 2026 wordt het mogelijk om op basis van alle doorontwikkelde programma’s ook de verantwoording meer SMART in te richten.

Vanaf deze Begroting 2026 zijn de budgetten, doelen en inspanningen van de wijkprogramma’s (teams leefomgeving) geïntegreerd in de bestaande begrotingsprogramma’s (S00 t/m S12) om zo te komen tot één integrale en overzichtelijke begroting. De opgenomen doelen in deze programma’s zijn stadsbreed en waar relevant wordt bij de inspanningen concreet geduid of en hoe deze inspanningen per wijk verschillen. De budgetten inzake het beleidsveld zorg die in de vorige begroting ook op het wijkprogramma zijn begroot (sociale wijkteams), zijn geïntegreerd met het begrotingsprogramma Zorg (S07).

Om de financiële en inhoudelijke voortgang van het Nationaal Programma Arnhem-Oost goed te kunnen volgen, is vanaf deze Begroting 2026 een nieuwe paragraaf toegevoegd: paragraaf Nationaal Programma Arnhem – Oost.

Zero based begroting
In deze begroting zijn 3 programma's zero based opgebouwd. Daarmee zijn sinds de Begroting 2023 nu 9 begrotingsprogramma's zero based opgebouwd. Dit zijn de volgende programma's:
Begroting 2023: Bereikbaarheid
Begroting 2024: Onderwijs, Gezondheid en Sport
Begroting 2025: Veiligheid, Economie, Cultuur
Begroting 2026: Participatie en armoedebestrijding, Klimaat en energie, Ruimtelijke ontwikkeling

De uitkomst van dit zero based begroten kan leiden tot het opnemen van een stelpost binnen het programma. Dit is het geval als de lasten als gevolg van zero based begroten hoger of lager begroot zouden moeten worden dan op basis van de huidige programmaomvang is opgenomen. Zo'n stelpost (die dus positief of negatief kan zijn) wordt bij de eerstkomende Perspectiefnota meegenomen in het financiële beeld, verrekend met de algemene middelen en verdwijnt dan uit het betreffende programma. En het programma is weer helemaal vanaf nul opgebouwd. Het zero based begroten van de drie programma's voor Begroting 2026 heeft niet geleid tot nieuwe stelposten.

Beoogd effect

Het beleids- en financiële kader van de gemeente Arnhem voor het jaar 2026 definitief en voor de volgende drie jaren indicatief vast te stellen om de gestelde ambities te realiseren.

Argumenten

1.1 *Dan kan de provincie Gelderland tijdig een begroting worden aangeboden, die voldoet aan de wettelijke vereisten.*

Met de voorliggende begroting voldoen we aan de voorwaarden voor repressief provinciaal toezicht. De begroting is structureel in evenwicht. Daarmee is de verwachting dat wederom repressief toezicht (de minst belaste vorm van toezicht) van toepassing blijft.

2.1 *Dan voldoen we aan motie 25M98 om het stadsontwikkelfonds binnen de vastgestelde kaders te vullen*

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is motie 25M98 aangenomen, welke opdraagt om de systematiek voor het aanvullen van het stadsontwikkelfonds zo in te richten, dat recht wordt gedaan aan het uitgangspunt in de financiële verordening dat de weerstandsfactor niet lager mag zijn dan 1,0, dat een weerstandsfactor van 1,4 het uitgangspunt is, maar dat enkel aanvullingen ten laste van het jaarresultaat gedaan mogen worden zolang de weerstandsfactor zich gedurende de looptijd van de meerjarenbegroting richting 1,4 blijft ontwikkelen en de toevoeging aan de BR Stadsontwikkelfonds maximaal € 6 miljoen per jaar is. Met de aanvulling in deze Begroting door af te zien van toevoeging van maximaal € 6 miljoen per jaar aan de BR Stadsontwikkelfonds indien de weerstandsfactor daalt ten

opzichte van de laatst vastgestelde Begroting, doen we recht aan deze motie.

3.1 *Dan is het beter passend om de projectmatige uitgaven voor plaatsing van kunstwerken in de openbare ruimte uit een reserve te dekken in plaats van uit jaarlijkse ruimte*

Er is structureel exploitatiebudget beschikbaar en tevens worden er gelden voor kunstwerken beschikbaar gesteld middels de % regeling. De ontwerp- en realisatie-processen van kunstwerken in de openbare ruimte zijn veranderlijk en langlopend over meerdere jaren. In de praktijk blijkt dan ook dat plaatsing van kunstwerken projectmatig uitgevoerd wordt en niet jaarlijks. Om die reden is het beter passend om deze uitgaven vanuit een reserve te dekken in plaats van de eventuele ruimte die in een jaar niet besteed wordt, te moeten overhevelen naar een volgend jaar.
Type Reserve: Egalisatiereserve
Plafond Reserve: € 750.000

4.1 *Dan kunnen we ook in de jaren 2026 en 2027 nog uitgaven dekken vanuit de BR Klimaatadaptatie*

Bij de begroting 2023 is de BR Klimaatadaptatie ingesteld met een looptijd tot 2026. Als bij deze Begroting 2026 de looptijd verlengd wordt tot minimaal 2027, is het in de jaren 2026 en 2027 ook nog mogelijk om binnen de kaders uitgaven te dekken vanuit deze reserve.

5.1 *Dan wordt de administratie geschoond*

Na verwerking van de begrotingswijziging bij Turap-1 is de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering leeg. Door het opheffen wordt de administratie opgeschoond en zullen eventuele toekomstige afwijkingen op bedrijfsvoering op een andere wijze verrekend moeten worden.

6.1 *Dan heeft de raad inzicht in de geheime risico's*

Als bijlage bij de Begroting is het overzicht met geheime risico's opgenomen. Om de onderhandelingspositie van de gemeente niet te schaden zijn deze risico's geheim voor onbepaalde tijd op grond van artikel 87 van de Gemeentewet in combinatie met artikel 5.1 tweede lid onder b van de Wet open overheid.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Besluitvorming door de raad heeft mogelijk invloed op het structurele begrotingsevenwicht.*

Wanneer het structureel evenwicht als gevolg van de vaststelling van de begroting niet wordt gerealiseerd, kan Arnhem onder preventief in plaats van repressief provinciaal toezicht worden gesteld. Er is op dit moment geen aanleiding om hiervan uit te gaan.

Participatie

De Begroting is een integraal kaderstellend document waarin de plannen en visies op de diverse beleidsterreinen terugkomen. In de voorbereiding van deze visies/plannen zelf hebben participatietrajecten vaak al plaatsgevonden en/ of zijn nog aan de gang.

Financiën

In de volgende tabel is samengevat weergegeven hoe de Begroting 2026 zich ontwikkelt ten opzichte van de vorige begroting. In het hoofdstuk ’Ontwikkelingen in het financieel kader’ van de Begroting 2026 worden de betreffende posten verder uitgewerkt en toegelicht.

RAADSVOORSTEL

Financieel beeld 2026-2029	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000				
Uitgangspositie Begroting 2025	0	0	0	0
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve voorafgaand aan Perspectiefnota	-6.222	4.192	596	2.247
Waarvan structureel	*4.542*	*2.409*	*-1.693*	*2.909*
Waarvan incidenteel	*-10.764*	*1.783*	*2.289*	*-663*
Financiële ontwikkelingen en besparingen Perspectiefnota	-4.612	2.532	-2.009	-3.350
Waarvan structureel	*-3.154*	*-1.098*	*-3.597*	*-2.928*
Waarvan incidenteel	*-1.457*	*3.631*	*1.588*	*-422*
Financiële ontwikkelingen aanvullend op Perspectiefnota	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Gemeentefonds en overige Rijksontwikkelingen (structureel)	31.678	35.138	21.509	21.191
Waarvan structureel	*31.678*	*35.138*	*21.509*	*21.191*
Waarvan incidenteel	*0*	*0*	*0*	*0*
Beleidsontwikkelingen				
Een DUURZAAM Arnhem	-6.163	-19.845	-5.843	-5.841
Waarvan structureel	*-3.863*	*-4.045*	*-5.093*	*-5.091*
Waarvan incidenteel	*-2.300*	*-15.800*	*-750*	*-750*
Een GROEN Arnhem	549	-1.814	-1.813	-2.072
Waarvan structureel	*-799*	*-989*	*-988*	*-1.247*
Waarvan incidenteel	*1.348*	*-825*	*-825*	*-825*
Een KANSRIJK Arnhem	-9.881	-8.464	-7.889	-7.466
Waarvan structureel	*-5.010*	*-6.530*	*-6.844*	*-6.821*
Waarvan incidenteel	*-4.870*	*-1.934*	*-1.045*	*-645*
Een VERBONDEN Arnhem	-5.815	-5.420	-5.420	-5.709
Waarvan structureel	*-5.555*	*-5.185*	*-5.185*	*-5.609*
Waarvan incidenteel	*-260*	*-235*	*-235*	*-100*

Arnhem GEMEENTE

Financieel beeld 2026-2029	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1.000				
Jaarlijkse bijstellingen	-1.500	-2.230	-2.161	-2.403
Waarvan structureel	*-1.572*	*-2.180*	*-2.062*	*-2.403*
Waarvan incidenteel	*72*	*-51*	*-100*	*0*
Totaal financiële ontwikkelingen aanvullend op Perspectiefnota	8.867	-2.635	-1.618	-2.300
Waarvan structureel	*14.877*	*16.209*	*1.337*	*20*
Waarvan incidenteel	*-6.010*	*-18.844*	*-2.955*	*-2.320*
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2026	-1.967	4.090	-3.031	-3.403
Waarvan structureel	*16.265*	*17.520*	*-3.953*	*2*
Waarvan incidenteel	*-18.232*	*-13.431*	*922*	*-3.405*
Totaal Financieel beeld	**0**	**0**	**0**	**0**

Na verwerking van de aanvullende beleidsontwikkelingen na de Perspectiefnota, blijkt dat met deze Begroting in 2026 een onttrekking van € 2 miljoen aan de algemene reserve wordt gedaan. In 2027 wordt € 4,1 miljoen aan de algemene reserve toegevoegd. In 2028 en 2029 wordt respectievelijk € 3,0 miljoen en € 3,4 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. In de jaren dat onttrokken wordt aan de algemene reserve is dat voor dekking van incidentele lasten. De structurele onttrekking vanaf het jaar 2029 is nagenoeg nihil. Daarmee is de begroting structureel in evenwicht. In de paragraaf weerstandsvermogen is te lezen dat de weerstandsfactor in 2026 uitkomt op 1,5. Daarmee wordt voldaan aan de kaders van de financiële verordening. De solvabiliteit komt uit op 25% in 2026. Daarmee is sprake van een robuuste begroting.

Uitvoering

Uitvoering van de vastgestelde begroting is aan het college van burgemeester en wethouders en de haar ondersteunende organisatie. Over de realisatie wordt zoals gebruikelijk in Arnhem gerapporteerd middels Turaps (tussenrapportages) en uiteraard zoals wettelijk verplicht door middel van een Jaarverslag en een Jaarrekening. Tussentijdse voorstellen voor wijziging van de begroting worden aan u voorgelegd. Aldus zijn uitvoering en evaluatie van de Begroting 2026 geborgd.
Na vaststelling van de Begroting 2026 wordt deze aan de toezichthouder op de besluitvorming gemeentefinanciën, de provincie Gelderland, aangeboden.

Communicatie

De Begroting 2026 wordt evenals vorig jaar ook in de vorm van een webbegroting gepresenteerd. Via een link op de website www.arnhem.nl wordt u doorverwezen naar de website financien.arnhem.nl. Op deze webbegroting treft u meer informatie aan dan in de door u vast te stellen Begroting 2026. U treft hier onder andere informatie aan over de taakvelden en (sub)producten.

RAADSVOORSTEL

Om de toegankelijkheid van de begroting voor onze bewoners te vergroten is een infographic (begroting in 1 oogopslag) gemaakt. Deze wordt in de Arnhemse Koerier gepubliceerd. Er is een persbericht verzonden over deze Begroting. Daar waar van toepassing worden externe partijen door hun gemeentelijke accounthouders op de hoogte gebracht van besloten maatregelen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Begroting 2026
- Infographic
- Geheime risico's Begroting 2026

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4729440

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 september 2025;

gelet op artikel 190 en artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Begroting 2026 vast te stellen.
2. In de Perspectiefnota 2026-2029 is voorgesteld om jaarlijks, bij een positief gemeentelijk jaarresultaat, 50% van de niet begrote maar wel gerealiseerde jaarwinst (na mutaties reserves) toe te voegen aan de BR Stadsontwikkelfonds, met een maximum van 6 miljoen per jaar. Dit alleen te doen indien de weerstandsfactor gedurende de looptijd van de meerjarenbegroting niet onder de 1,0 ligt en door deze winstneming niet daalt ten opzichte van de laatst vastgestelde Begroting.
3. Een nieuwe bestemmingsreserve Kunstwerken in te stellen voor het realiseren van kunstwerken in de openbare ruimte.
4. De looptijd van de bestemmingsreserve Klimaatadaptatie te verlengen tot minimaal 2027.
5. De bestemmingsreserve Bedrijfsvoering op te heffen.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem